

Predmet C-36/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

25. siječnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Finanzgericht Bremen (Financijski sud u Bremenu, Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

19. siječnja 2023.

Tužitelj:

L

Tuženik:

Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit

Predmet glavnog postupka

Socijalna sigurnost – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Članak 68. – Priznavanje obiteljskih davanja – Boravište jednog roditelja u drugoj državi članici – Situacija u kojoj taj roditelj nije podnio zahtjev za doplatu za djecu – Situacija u kojoj je zahtjev za doplatu za djecu podnio drugi roditelj – Posljedice

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Dopušta li se člankom 68. Uredbe (EZ) br. 883/2004 da se pozivanjem na pravo koje u drugoj državi članici ima prednost retroaktivno traži djelomični povrat njemačkog doplatka za djecu iako u drugoj državi članici nije priznato niti se priznaje odnosno nije isplaćeno niti se isplaćuje ikakvo obiteljsko davanje za dijete s posljedicom da je iznos koji u skladu s njemačkim pravom preostaje korisnicima u konačnici niži od njemačkog doplatka za djecu?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje:

ovisi li odgovor na pitanje zbog kojih razloga više država članica treba priznati davanja u smislu članka 68. Uredbe (EZ) br. 883/2004 odnosno na kojoj se osnovi stječu prava koja je potrebno koordinirati o uvjetima za stjecanje prava iz nacionalnih pravila ili o tome na temelju kojih se činjeničnih uvjeta u skladu s člancima 11. do 16. Uredbe (EZ) br. 883/2004 na osobe o kojima je riječ primjenjuje zakonodavstvo dotičnih država članica?

3. Ako odgovor ovisi o činjeničnim uvjetima na temelju kojih se u skladu s člancima 11. do 16. Uredbe (EZ) br. 883/2004 na osobe o kojima je riječ primjenjuje zakonodavstvo dotičnih država članica:

treba li članak 68. u vezi s člankom 1. točkama (a) i (b) te člankom 11. stavkom 3. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 883/2004 tumačiti na način da valja smatrati da je riječ o djelatnosti zaposlene odnosno samozaposlene osobe u drugoj državi članici odnosno situaciji koja je u pogledu socijalnog osiguranja istovjetna takvoj djelatnosti ako zavod za socijalno osiguranje u drugoj državi članici potvrdi da postoji osiguranje „u svojstvu poljoprivrednika” i ondje nadležna ustanova za obiteljska davanja potvrdi da postoji djelatnost zaposlene osobe iako osoba o kojoj je riječ ističe da je osiguranje povezano samo s vlasništvom nad gospodarstvom koje je upisano kao poljoprivredno zemljište, ali kojim se stvarno ne upravlja?

Navedene odredbe prava Unije

Uredba (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (u daljnjem tekstu: Uredba br. 883/2004), osobito članak 1. točke (a) i (b), članci 11. do 16. i članak 68.

Uredba (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (u daljnjem tekstu: Uredba br. 987/2009), osobito članci 59. i 60.

Navedene nacionalne odredbe

Einkommensteuergesetz (Zakon o porezu na dohodak), u novoj verziji od 8. listopada 2009. (Bundesgesetzblatt, dio I., 2009., br. 68, str. 3366. – 3465.) koja se u tom pogledu od tada nije mijenjala (u daljnjem tekstu: EStG), osobito članak 31. treća rečenica, članak 32. stavak 1. prva rečenica točka 1. i članak 32. stavak 3., članak 62. stavak 1. prva rečenica, članak 63. stavak 1. prva i druga rečenica te članak 70. stavak 2. prva rečenica

Abgabenordnung (Porezni zakonik), u novoj verziji od 1. listopada 2002. (Bundesgesetzblatt, dio I., 2002., br. 72, str. 3866. – 3953.) koja se u tom pogledu od tada nije mijenjala (u daljnjem tekstu: AO), osobito članak 37. stavak 1. i članak 37. stavak 2. prva i druga rečenica

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Stranke se spore oko djelomičnog ukidanja isplate doplatka za djecu i povrata doplatka za djecu koji je nakon tog ukidanja preplaćen za sporno razdoblje od srpnja 2019. do rujna 2020.
- 2 Tužitelj je poljski državljanin i već je godinama zaposlen u Njemačkoj gdje obavlja nesamostalan rad. Njegovo dijete rođeno 2008. i njegova supruga (majka djeteta) žive u zajedničkom obiteljskom kućanstvu u Poljskoj.
- 3 Tužitelj je uz suglasnost svoje supruge dopisom od 22. veljače 2016. njemačkim tijelima podnio zahtjev za doplatu za svoje dijete. U tu svrhu podnio je dokaz o zaposlenju u okviru nesamostalnog rada u Njemačkoj te je naveo da njegova supruga nije zaposlena u Poljskoj.
- 4 Odlukom od 27. listopada 2016. tuženik je tužitelju priznao doplatu za djecu za razdoblje od listopada 2014. do srpnja 2026. Kao obrazloženje navedeno je da je tužitelj zaposlen u Njemačkoj i da je, u skladu s dostavljenom potvrdom, neograničeno podvrgnut oporezivanju. Budući da drugi roditelj nije zaposlen u zemlji djetetova boravišta, za vrijeme zaposlenja u Njemačkoj postoji pravo na doplatu za djecu koje ima prednost.
- 5 Tužitelju je 16. travnja 2019. prosljeden „upitnik za ispitivanje prava na doplatu za djecu” kako bi ga ispunio. Tužitelj je taj upitnik ispunio i vratio. U upitniku je naveo da njegova supruga ne obavlja djelatnost ni kao zaposlena ni kao samozaposlena osoba. Za sebe je dostavio potvrdu poslodavca o tome da u Njemačkoj od 1. siječnja 2016. obavlja nesamostalan rad.
- 6 Tuženik je zahtjevom od 6. kolovoza 2019. u Poljskoj zatražio informacije o zaposlenju tužiteljeve supruge i pravu na poljska obiteljska davanja.
- 7 Tuženik je 5. listopada 2020. zaprimio odgovor Pomeranskog vojvodstva u Gdanjsku (poljsko tijelo za informacije) od 28. rujna 2020. u kojem se u polju 4.1. navodila sljedeća informacija: „*Od 28. rujna 2006. i trenutačno [majka djeteta] obavlja profesionalnu djelatnost (socijalno osiguranje za poljoprivrednike – KRUS). [Majka djeteta] od 1. studenoga 2013. do danas nije primila nikakva obiteljska davanja niti davanja za odgoj djece 500+. [Majka djeteta] izjavila je da ne namjerava podnijeti zahtjeve za obiteljska davanja i davanja za odgoj djece 500+.*”

- 8 Tuženik je nakon toga u skladu s člankom 70. stavkom 2. EStG-a odlukom od 7. listopada 2020. ukinuo isplatu doplatka za djecu s početkom od listopada 2020. u iznosu koji se u Poljskoj zakonom propisuje za obiteljska davanja.
- 9 Upućivanjem na zahtjev zaprimljen 4. srpnja 2019. tuženik je „zahtjevom za odlučivanje o nadležnosti” od 7. listopada 2020. koji je proslijeđen u Poljsku u pogledu zaposlenja djetetova oca u Njemačkoj i zaposlenja djetetove majke u Poljskoj zamolio: *„Molimo Vas da u okviru izjednačavanja zahtjeva ispitajte pravo na obiteljska davanja i davanje 500+ od srpnja 2019.”*
- 10 U odgovoru na zahtjev poljsko tijelo za informacije dostavilo je 17. prosinca 2020. skupinu podataka o tužiteljevoj supruzi sa sljedećim dopunskim informacijama: *„Od 28. rujna 2006. i trenutačno [majka djeteta] obavlja profesionalnu djelatnost (socijalno osiguranje za poljoprivrednike – KRUS). [Majka djeteta] od 1. srpnja 2019. do danas ne primila nikakva obiteljska davanja niti davanja za odgoj djece 500+. [Majka djeteta] izjavila je da ne namjerava podnijeti zahtjeve za obiteljska davanja i davanja za odgoj djece 500+.”*
- 11 Tuženik je u skladu s člankom 70. stavkom 2. EStG-a predmetnom odlukom od 6. siječnja 2021. ukinuo isplatu doplatka za djecu za razdoblje od srpnja 2019. do rujna 2020. u iznosu koji se u Poljskoj zakonom propisuje za obiteljska davanja te je za to razdoblje zahtijevao povrat preplaćenog doplatka za djecu u iznosu od 1674,60 eura.
- 12 Tužitelj je dopisom od 22. siječnja 2021. podnio zahtjev za izmjenu odluke jer on i njegova supruga od srpnja 2019. do danas nisu primali nikakva obiteljska davanja u Poljskoj.
- 13 Tuženik je taj dopis smatrao prigovorom protiv odluke od 6. siječnja 2021. te ga je odlukom od 2. veljače 2021. odbio kao neosnovan.
- 14 Tužitelj je 2. ožujka 2021. podnio tužbu protiv djelomičnog ukidanja isplate doplatka za djecu i povrata.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

- 15 Kao obrazloženje tužitelj navodi da njegova supruga (majka djeteta) nije zaposlena te da ne ostvaruje nikakve primitke. Njegova supruga nije prijavljena ni kao nezaposlena osoba ni kao tražitelj zaposlenja, a njezini su joj roditelji prepisali poljoprivredno gospodarstvo kako bi im se omogućila mirovina. Osiguranje kod KRUS-a, poljskog socijalnog osiguranja za poljoprivrednike, proizlazi iz vlasništva nad gospodarstvom. To osiguranje ne zahtijeva da obavlja djelatnost kao samostalna poljoprivrednica i povezano je samo s time da je gospodarstvo kojim se ne upravlja upisano kao poljoprivredno zemljište. Budući da njegova supruga ne ostvaruje nikakve primitke, tužitelj KRUS-u plaća doprinose za osiguranje. Njegova supruga u Poljskoj nije primala niti zahtijevala

doplatak za djecu za sporno razdoblje. Stoga je za pravo na doplatk za djecu primarno nadležna Njemačka.

- 16 Tuženik osporava tužbu s obrazloženjem da je točno da tužitelj načelno ima pravo na njemački doplatk za djecu u skladu s člankom 62. stavkom 1. EStG-a za svoje dijete s boravištem u Poljskoj. Međutim, njegova supruga istodobno u Poljskoj ima pravo na inozemna obiteljska davanja za dijete. Naime, od srpnja 2019. u Poljskoj se za djecu mlađu od 18 godina priznaje davanje 500+ neovisno o primanjima.
- 17 Tuženik smatra da taj sukob prava treba riješiti na temelju pravila Europske Unije o koordinaciji. U skladu s tim pravilima, važno je postoji li u dotičnim državama neki oblik zaposlenja odnosno prima li se mirovina ili se pravo na obiteljska davanja stječe samo na osnovi boravišta (članci 67. i 68. Uredbe br. 883/2004, Odluka Administrativne komisije Europske unije br. F1 od 12. lipnja 2009.). Točno je da je tužitelj zaposlen odnosno da ispunjava tome istovjetne činjenične uvjete u smislu Odluke Administrativne komisije Europske unije br. F1 od 12. lipnja 2009. Međutim, budući da je i njegova supruga zaposlena u zemlji djetetova boravišta u Poljskoj odnosno da ispunjava tome istovjetne činjenične uvjete, pravo na obiteljska davanja u toj državi ima prednost (članak 68. stavak 1. točka (b) podtočka i. Uredbe br. 883/2004). Stoga se njemački doplatk za djecu obustavlja u iznosu obiteljskog davanja u drugoj državi. Obiteljska davanja u drugoj državi niža su od doplatka za djecu koji priznaju njemačka tijela. Zbog toga ima pravo na doplatk za djecu od srpnja 2019. do rujna 2020. u iznosu razlike, a isplatu doplatka za djecu treba izmijeniti na način da se snizi na iznos razlike.
- 18 Okolnost da u Poljskoj nije podnesen zahtjev za davanje te da ono nije ni isplaćeno ne dovodi do toga da u Njemačkoj treba priznati puni iznos doplatka za djecu. Iz informacija iz Poljske proizlazi da je tužiteljeva supruga ondje izjavila da ne namjerava podnijeti zahtjeve. Samo zbog toga u Poljskoj nije donesena odluka o pravu na davanja. Međutim, u skladu s člankom 65. stavkom 1. prvom rečenicom EStG-a, za isključenje doplatka za djecu dovoljno je da neko davanje treba isplatiti u slučaju podnošenja odgovarajućeg zahtjeva.
- 19 Kad je riječ o pitanju djelatnosti zaposlene osobe koju obavlja djetetova majka u Poljskoj, njemačka tijela i sudovi načelno su vezani za potvrdu inozemne ustanove za osiguranje o postojanju osiguranja. Stoga se majka djeteta na temelju informacija poljskog tijela za informacije smatra zaposlenom osobom.
- 20 Obveza povrata proizlazi iz članka 37. stavka 2. AO-a. U skladu s tim, ako je povrat poreza plaćen bez pravne osnove, taj iznos treba vratiti. To je slučaj u ovom predmetu jer nije postojalo pravo te je zbog toga u tom pogledu ukinuta isplata doplatka za djecu.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 21 U skladu s njemačkim pravom, isplata doplatka za djecu u skladu s člankom 70. stavkom 2. prvom rečenicom EStG-a retroaktivno se ukida ako su se tijekom primanja doplatka za djecu odnosi koji su relevantni za pravo na doplatu za djecu promijenili na način da više nisu ispunjeni uvjeti za stjecanje prava na doplatu za djecu. U tom slučaju primatelj treba vratiti preplaćeni doplatu za djecu u skladu s člankom 37. stavkom 2. AO-a.
- 22 Između stranaka nije sporno da tužitelj u skladu s njemačkim pravom za sporno razdoblje ispunjava uvjete za stjecanje prava na doplatu za svoje dijete koje s majkom živi u Poljskoj. Njemačka tijela najprije su u cijelosti isplaćivala doplatu za djecu. Poljska pravna situacija promijenila se na način da poljska tijela od srpnja 2019. sada doplatu za odgoj djece isplaćuju i za prvo dijete neovisno o primanjima sve dok dijete ne navrší 18. godinu života (vidjeti članak 4. stavke 1. i 2. i članak 5. stavak 1. poljskog Zakona o državnim potporama za odgoj djece od 11. veljače 2016., kako je izmijenjen Zakonom o izmjenama do 26. travnja 2019.) tek za vrijeme primanja doplatka za djecu.
- 23 Međutim, do danas nisu ni priznata ni isplaćena poljska obiteljska davanja jer je majka djeteta izjavila da ne namjerava podnijeti zahtjev. Osim toga, iz članka 18. stavaka 1. i 2. i članka 21. stavka 3. poljskog Zakona o državnim potporama za odgoj djece od 11. veljače 2016., kako je izmijenjen Zakonom o izmjenama od 26. travnja 2019., proizlazi da se poljska obiteljska davanja priznaju na godišnjoj razini i ne retroaktivno te da se zahtjev može podnijeti tek od 1. travnja za naredno razdoblje od 1. lipnja do 31. svibnja. Poljska ustanova vjerojatno više ne bi mogla priznati obiteljska davanja za sporno razdoblje od srpnja 2019. do rujna 2020. ni kada bi ona na temelju obavijesti o zahtjevu od 4. srpnja 2019. koja je dostavljena u okviru „zahtjeva za odlučivanje o nadležnosti” od 7. listopada 2020. smatrala da postoji zahtjev (i) za poljska obiteljska davanja.
- 24 Prvo pitanje: djelomični povrat njemačkog doplatka za djecu zakonit je samo ako se pravo na njemački doplatu za djecu preko članka 68. Uredbe br. 883/2004 može umanjiti za iznos obiteljskog davanja koje se u Poljskoj propisuje materijalnim pravom, iako u Poljskoj do sada nije došlo do priznavanja i isplate niti se može očekivati da će to dogoditi u budućnosti.
- 25 Sud je u pogledu prethodnog pravila iz Uredbe br. 883/2004 više puta odlučio da obustava prava na obiteljska davanja zbog prava na obiteljska davanja u nekoj drugoj državi članici dolazi u obzir samo ako ta druga država članica zaista i isplati obiteljska davanja a da pritom nije relevantno temelji li se izostanak isplate samo na tome da nije podnesen odgovarajući zahtjev (vidjeti presude od 4. srpnja 1990., Kracht, C-117/89, EU:C:1990:279, t. 18. i od 14. listopada 2010., Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, t. 53. do 54. i t. 58. do 59.). Sud je u svojoj sudskoj praksi u pogledu Uredbe br. 883/2004 ostao pri tom stajalištu bez ikakvih ograničenja (vidjeti presude od 22. listopada 2015., Trapkowski, C-

378/14, EU:C:2015:720, t. 32. do 33. i od 18. rujna 2019., Moser, C-32/18, EU:C:2019:752, t. 42.).

- 26 Osim toga, Sud je u svojoj presudi od 13. listopada 2022., DN, C-199/21, EU:C:2022:789, t. 58., odlučio da članak 60. stavak 1. treću rečenicu Uredbe br. 987/2009 treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis koji dopušta povrat obiteljskih davanja dodijeljenih, ako roditelj koji na njih ima pravo na temelju tog propisa nije podnio zahtjev, drugom roditelju, čiji je zahtjev, u skladu s tom odredbom, uzela u obzir nadležna ustanova i koji jedini stvarno snosi financijski teret uzdržavanja djeteta.
- 27 Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud, Njemačka), kao najviši njemački sud koji je nadležan za doplatke za djece priznate na temelju EStG-a, u pogledu pravne situacije za vrijeme važenja Uredbe br. 883/2004 smatra da primjena pravila o koordinaciji iz članka 68. Uredbe br. 883/2004 i ograničenje njemačkog prava na razliku u slučaju da postoji materijalno pravo u drugoj državi nisu isključeni zbog toga što to pravo nije priznato i isplaćeno (presuda Bundesfinanzhofs (Savezni financijski sud) od 9. prosinca 2020., III R 73/18, BFHE 271, 508). U slučaju da se naknadno sazna za okolnosti koje su relevantne za prednost prava, dolazi i do naknadnog uračunavanja na doplatku za djecu priznatog u skladu s njemačkim pravom iz čega proizlazi (djelomični) povrat a da pritom nije relevantno je li pravo u drugoj državi priznato i isplaćeno (presuda Bundesfinanzhofs (Savezni financijski sud) od 9. prosinca 2020., III R 73/18, BFHE 271, 508, BStBl II. 2022., 178). Naime, u skladu s člankom 68. stavkom 3. točkom (b) drugim dijelom rečenice i člankom 81. Uredbe br. 883/2004, zahtjev za obiteljska davanja podnesen u državi koja je obvezana, ali nema prednost, smatra se i zahtjevom za obiteljska davanja u skladu sa zakonodavstvom države članice koja je obvezana i ima prednost, čime se zahtjevom u drugoj državi članici poštuje formalni uvjet za stjecanje prava (presuda Bundesfinanzhofs (Savezni financijski sud) od 9. prosinca 2020., III R 73/18, BFHE 271, 508). Zahtjev za obiteljska davanja podnesen u nadležnoj državi članici Unije koja nema prednost stvara učinak fikcije, u skladu s kojom se smatra da je on istodobno podnesen u nadležnoj državi koja ima prednost i u slučaju kad ustanova kojoj je podnesen zahtjev nema saznanja o tome da je riječ o činjenicama s međunarodnim obilježjem, primjerice zato što je korisnik doplatka za djecu počeo obavljati djelatnost u inozemstvu a da o tome nije obavijestio Familienkasse (Centar za obiteljske potpore, Njemačka). Taj učinak stoga nastupa i ako u trenutku podnošenja zahtjeva za doplatku za djecu još nije postojao nijedan povod za njegovo prosljeđivanje ustanovi koja je u drugoj državi nadležna za obiteljska davanja (presuda Bundesfinanzhofs (Savezni financijski sud) od 9. prosinca 2020., III R 31/18, BFH/NV 2021., 771).
- 28 Prema mišljenju Bundesfinanzhofs (Savezni financijski sud), ništa drugo ne proizlazi iz upućivanja Suda u presudi od 22. listopada 2015., Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, na njegovu presudu od 14. listopada 2010., Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, jer se presuda od 22. listopada 2015., Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, nije odnosila na slučaj neispunjenja formalnog uvjeta,

nego na slučaj neispunjenja materijalnog uvjeta za stjecanje prava na obiteljska davanja u obliku prekoračenja dohodovnog praga (presuda Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud) od 9. prosinca 2020., 111 R 73/18, BFHE 271, 508, BStBl II. 2022., 178). Primjena pravila prednosti u skladu s člankom 68. Uredbe br. 883/2004 isključena je samo ako u državi članici koja ima prednost nisu ispunjeni materijalni uvjeti za stjecanje prava jer je, primjerice, prekoračena dobna granica ili određen dohodovni prag (presuda Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud) od 25. veljače 2021., III R 23/20, BFH/NV2021, 1344. – 1347.).

- 29 Stoga Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud) smatra da je uvjet za primjenu pravila prednosti načelno (samo) postojanje materijalnog prava na obiteljska davanja u drugoj državi članici. Međutim, prema sudskoj praksi Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud), njemačka tijela i sudovi ne bi trebali ispitivati materijalno pravo na temelju prava druge države ako je za sporno razdoblje o tome već odlučivalo tijelo druge države i ako takva odluka ima obvezujući učinak za njemačka tijela i sudove (presuda Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud) od 26. srpnja 2017., III R 18/16, BFHE 259, 98, BStBl II. 2017., 1237). U protivnom bi u okviru lojalne suradnje država članica u skladu člankom 60. stavkom 3. Uredbe br. 883/2004 u vezi s člankom 59. i sljedećim člankom Uredbe br. 987/2009 zahtjevom za pružanje informacije upućenim nadležnom tijelu druge države članice trebalo pojasniti postoji li i u kojem opsegu u toj državi pravo na obiteljska davanja za djecu podnositelja zahtjeva (presuda Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud) od 22. veljače 2018., III R 10/17, BFHE 261, 214, BStBl II. 2018., 717).
- 30 Sud koji je uputio zahtjev smatra da tumačenje pravila prednosti iz članka 68. Uredbe br. 883/2004, osobito u slučajevima povrata kao što je onaj o kojem je riječ u ovom sporu, nije toliko jasno kao što se to prikazuje u sudskoj praksi Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud). U skladu s uvodnom izjavom 35. Uredbe br. 883/2004, ta uredba služi izbjegavanju neopravdanih preklapanja davanja u slučaju preklapanja prava na obiteljska davanja u različitim državama članicama. Međutim, time se ne namjeravaju ograničiti nacionalna prava. Pravila prednosti primjenjuju se u skladu s člankom 68. stavkom 1. prvom rečenicom Uredbe br. 883/2004 samo ako u skladu sa zakonodavstvom više država članica davanja treba priznati za isto razdoblje i za iste članove obitelji. Dakle, ta pravila načelno ne bi trebala dovesti do toga da se korisnicima priznaju plaćanja niža od onih koja bi im se priznala u slučaju da se ta pravila ne primjenjuju.
- 31 Sudska praksa Suda također ukazuje na to da bi pravila prednosti trebalo primjenjivati samo ako bi inače više država članica stvarno priznalo obiteljska davanja. Naime, u slučaju da više država članica prizna obiteljska davanja uvijek bi se iznova moglo dogoditi da nejasnoće odnosno neznanje o stvarnim okolnostima ili pravnim ocjenama dovedu do toga da se u Njemačkoj naknadno zahtijeva (djelomičan) povrat doplatka za djecu a da se ti doplatci naknadno ne isplate u drugoj državi članici. Stoga je moguće da korisnici u konačnici dobiju ukupno manje obiteljskih davanja nego što im pripada u skladu s njemačkim pravom.

- 32 U pogledu pitanja o važnosti izjednačavanja zahtjeva također treba uzeti u obzir da to izjednačavanje prvenstveno treba služiti pojednostavnjenju postupka za korisnika. Međutim, to izjednačavanje prije svega ne mijenja ništa u pogledu toga što se rokovi za podnošenje zahtjeva i mogućnost retroaktivnog priznavanja obiteljskih davanja različito uređuju u državama članicama. Tako se doplatci za djecu u Njemačkoj u pravilu isprva priznaju bez vremenskog ograničenja sve dok dijete ne navrší 18. godinu života. Osim toga, doplatak se retroaktivno isplaćuje šest mjeseci od podnošenja zahtjeva. Suprotno tomu, u drugim zemljama, a prema saznanju suda koji je uputio zahtjev i u Poljskoj, postoje pravila u skladu s kojima zahtjev treba podnositi svake godine i unaprijed. Nadalje, u slučajevima u kojima se tek naknadno sazna za okolnosti zbog kojih prednost imaju prava na obiteljska davanja u drugoj državi članici, redovito više nije osigurano da će se zahtjev pravodobno proslijediti drugoj državi članici. Ako je za primjenu pravila prednosti važno samo postojanje materijalnog prava u drugoj državi članici, nacionalni sud redovito bi trebao odlučivati o postojanju prava na obiteljska davanja na temelju prava druge države.
- 33 Člankom 68. stavkom 3. točkom (a) Uredbe br. 883/2004 u vezi s člankom 60. stavkom 1. drugom rečenicom i člankom 60. stavcima 2. i 3. Uredbe br. 987/2009 predviđa se poseban postupak za koordinaciju prava koja se preklapaju, ali se taj postupak, u skladu s tekstom, odnosi samo na slučaj kada o zahtjevu za priznavanje obiteljskih davanja o kojem još nije odlučeno treba odlučiti za ubuduće. Čini se da se taj postupak ne može bez daljnjega primijeniti na slučaj naknadnog ispitivanja. U skladu s člankom 60. stavkom 4. Uredbe br. 987/2009, isto vrijedi u slučaju takozvanog postupka savjetovanja u skladu s člankom 6. stavcima 2. do 5. Uredbe br. 987/2009 u slučaju spora o prioritiziranju više prava.
- 34 Nadalje, prema iskustvu suda koji je uputio zahtjev, usklađivanje davanja koja treba isplatiti među nadležnim ustanovama različitih država članica u svakom slučaju ne funkcionira besprijekorno kad je riječ o povratu. Isto tako, i u ovom je sporu poljsko tijelo na tuženikov zahtjev izvijestilo da se za sporno razdoblje ne isplaćuje obiteljsko davanje, pri čemu se pozvalo samo na to da majka djeteta nije podnijela zahtjev. Od poljskog tijela nije se mogla dobiti odluka ili drugo sadržajno očitovanje o ispunjenju (drugih) formalnih i materijalnih uvjeta za poljsko pravo na obiteljska davanja. Međutim, poteškoće u suradnji među državama članicama u praksi ne bi trebale negativno utjecati na osobu koja ostvaruje pravo na obiteljska davanja.
- 35 Drugo pitanje: ako se člankom 68. Uredbe br. 883/2004 u Njemačkoj načelno dopušta povrat a da nije priznato plaćanje u Poljskoj, zakonitost djelomičnog povrata ovisi o tome ima li pravo u Poljskoj prednost u odnosu na pravo u Njemačkoj.
- 36 Pravilima prednosti iz članka 68. Uredbe br. 883/2004 naglašavaju se razlozi zbog kojih treba priznati davanja koja se preklapaju odnosno na osnovi čega se stječu prava. Ako se odgovor na to pitanje temelji na nacionalnim pravilima, u ovom bi sporu trebalo polaziti od situacije koju obilježava relevantnost prebivališta u

dvjema državama jer se sporna obiteljska davanja i u Njemačkoj i u Poljskoj vežu uz korisnikovo prebivalište odnosno uobičajeno boravište. U tom bi slučaju imalo prednost pravo u Poljskoj zbog djetetova boravišta u skladu s člankom 68. stavkom 1. točkom (b) podtočkom iii. Uredbe br. 883/2004.

- 37 Međutim, ako se odgovor na to pitanje temelji na tome pod kojim činjeničnim uvjetima osobe o kojima je riječ u skladu s člancima 11. do 16. Uredbe br. 883/2004 podliježu zakonodavstvu dotičnih država članica, zbog tužiteljeva obavljanja profesionalne djelatnosti u Njemačkoj za utvrđivanje prednosti važno je utvrditi smatra li se majka djeteta osobom koja je zaposlena u Poljskoj ili osobom koja ondje samo boravi.
- 38 U skladu s tekstem, prednost ovisi o tome zbog kojih razloga više država članica treba priznati davanja odnosno na osnovi čega se stječu prava. To bi moglo upućivati na vezu s uvjetima za stjecanje prava iz odredbi nacionalnog prava.
- 39 Međutim, u pogledu pitanja na osnovi čega se stječu prava u smislu članka 68. stavka 1. Uredbe br. 883/2004 Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud) uzima u obzir na temelju kojih činjeničnih uvjeta korisnik podliježe zakonodavstvu dotične države članice u skladu s člancima 11. do 16. Uredbe br. 883/2004 (presude Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud) od 26. srpnja 2017., III R 18/16, BFHE 259, 98, BStBl II. 2017., 1237 i od 1. srpnja 2020., III R 22/19, BFHE 269, 320, BFH/NV2021, 134).
- 40 Sud koji je uputio zahtjev smatra da presuda Suda od 7. veljače 2019., Bogatu, C-322/17, t. 24. do 25., može ići u prilog tome da se uzmu u obzir razlozi na temelju kojih se u skladu s nacionalnim pravilima priznaju obiteljska davanja. Međutim, za sud koji je uputio zahtjev iz toga ne proizlazi jasan odgovor na to je li za pitanje o razlozima zbog kojih treba priznati davanja u smislu članka 68. Uredbe br. 883/2004 relevantno nacionalno pravilo na temelju kojeg nastaje pravo ili okolnost na temelju kojeg pravila iz članka 11. Uredbe br. 883/2004 korisnik podliježe zakonodavstvu dotične države članice odnosno stječu li se prava na osnovi obavljanja djelatnosti zaposlene ili djelatnosti samozaposlene osobe ili na osnovi boravišta.
- 41 Treće pitanje: ako se u pogledu pitanja smatra li se majka djeteta osobom koja je zaposlena u Poljskoj može uzeti u obzir samo odgovarajuća potvrda poljske ustanove koja se poziva na osiguranje u okviru socijalnog osiguranja za poljoprivrednike, zbog mjesta djetetova boravišta prednost bi imalo pravo u Poljskoj u skladu s člankom 68. stavkom 1. točkom (b) podtočkom i. Uredbe br. 883/2004. U suprotnom bi imalo prednost pravo u Njemačkoj u skladu s člankom 68. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 883/2004.
- 42 Ako je važno na temelju kojih činjeničnih uvjeta osobe o kojima je riječ u skladu s člancima 11. do 16. Uredbe br. 883/2004 podliježu zakonodavstvu dotičnih država članica, postavlja se pitanje pod kojim se uvjetima može pretpostaviti da je supruga korisnika doplatka za djecu koja boravi u drugoj državi članici zaposlena

odnosno da se nalazi u situaciji koja je istovjetna tom zaposlenju u smislu članka 68. u vezi s člankom 1. točkama (a) i (b) te člankom 11. stavkom 3. točkom (a) Uredbe br. 883/2004.

- 43 U slučaju pitanja postoji li u drugoj državi članici djelatnost ili njoj istovjetna situacija u smislu članka 1. točke (b) Uredbe br. 883/2004, koja se takvom smatra u svrhu primjene zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti te države članice, riječ je o ocjeni prava druge države članice. Stoga je sud koji je uputio zahtjev sklon stajalištu da poljske informacije u tom pogledu imaju obvezujući učinak za sud koji je uputio zahtjev. Međutim, to se ne čini nužnim jer se informacije pružaju samo u postupku između tijela, dok se u odnosu na osobu o kojoj je riječ ne donosi odluka protiv koje se može podnijeti pravni lijek. Koliko je vidljivo, ne postoji sudska praksa Suda o tom pitanju.

RADNI DOKUMENT